

Nyheter om EMU

NYHETSREVY FRÅN FOLKRÖRELSEN NEJ TILL EU ■ 15 APRIL 2003

Vårbudgetens nedskärningar av välfärden är EMU-politik

Statens budgettak ska inte spräckas, på den punkten är socialdemokraterna, miljöpartiet och vänsterpartiet överens. Till priset av sänkt ersättningsnivå i sjukförsäkringen, försämrade villkor för deltidsarbetslösa och uteblivna lönehöjningar till kvinnor i offentlig sektor.

Nedskärningarna i välfärden kommer på beställning från Bryssel.

I sitt yttrande över det svenska konvergensprogrammet i början av året, uppmanade EU-kommissionen regeringen att anstränga sig ytterligare för att begränsa de offentliga utgifterna. Kommissionen anser också att det krävs "en minskning av det fortfarande alltför höga skattetrycket".

Men framför allt krävs det åtstramningsåtgärder så att inte utgiftstaket överskrids. I klartext: Strama åt i statsbudgeten – på bekostnad av reformer och förmåner för svenska folket.

För att tillmötesgå EU:s krav på "budgetdisciplin" infördes 1997 ett nytt budgetsystem. Riksdagen beslöt att lägga ett tak för utgifterna för hela den offentliga sektorn. Utgiftstaket ska vara treårigt och omfatta hela den offentliga sektorn. Statens budget delades in i 27 utgiftsområden. Alla ändringar som görs därefter måste ske inom de ramar som redan bestämts. Inga nya utgifter får komma till utan att något annat tas bort. Till exempel: Varje förbättring för de arbetslösa måste kvittas mot en försämring för samma grupp. Om ramen för ett år överskrids, åtar sig statsmakterna att minska utgifterna i motsvarande mån under de båda efterföljande åren så att den fastlagda totalramen för de tre åren inte överskrids.

Utgiftstaket bygger på att Sverige ska klara EU:s konvergenskrav. Också själva konstruktionen är en anpassning till EU. EU:s monetära kommitté påpekade i sitt yttrande angående det svenska konvergensprogrammet 1996 att kontrollen av den offentliga utgiftsutvecklingen behöver stärkas, särskilt gäller detta för kommunerna.

EU:s ministerråd konstaterade i sina slutsatser om konvergensprogrammet: "En

förutsättning för att programmet ska kunna genomföras är enligt rådet att de offentliga utgifterna står under fortsatt kontroll på samtliga nivåer, även lokalt."

Sverige har sedan 1997, vilket föranlett mycket beröm från såväl EU-kommissionen i Bryssel och ECB-rådet i Frankfurt, ett mål att de offentliga finanserna i genomsnitt ska ge ett plus på 2 procent av BNP. Det motsvarar drygt 40 miljarder kronor per år, att jämföra med besparingar på 8 miljarder för 2003 och 15,9 miljarder 2004 som föreslås i budgetöverenskommelsen.

Överskottet i de offentliga finanserna blir enligt finansplanen 0,3 procent i år och nästa år 1,0 procent. Regeringen tror alltså på fortsatta överskott i de offentliga finanserna men vill ändå spara sammanlagt 24 miljarder i år och nästa år för att statens maxgräns för utgifterna inte ska överskridas.

Syftet med utgiftstaket är att pressa tillbaka utgifterna i staten, landstingen, kommunerna och socialförsäkringarna. Tidskriften Affärsvärlden (nr 45/95) konstaterar att regeringens utgiftstak innebär "en av de största förändringarna någonsin i svensk

ekonomisk politik", närmare bestämt "ett byte av ekonomisk-politiskt system" och att "den keynesianska budgetpolitiken överges".

Sverige är på väg in i en lågkonjunktur. I det läget sparar regeringen på bland annat sjukersättningen, a-kassan och offentliga investeringar som järnvägar och vägbyggen för att hålla uppe överskottet i de offentliga finanserna.

Överskottsmålet innebär att offentliga sektorn dämpar ekonomin i samhället genom att hålla nere efterfrågan. Det går tvärs emot traditionell stabiliseringspolitik. Tanken är där att budgeten ska elda på efterfrågan i dåliga tider och dämpa den i goda tider.

Men utgiftstak har den perversa egenskapen att man tvingas skära i en lågkonjunktur och genomdriva cyniska besparingar som drabbar sjuka och arbetslösa. En sådan budgetdisciplin (läs: moderatpolitik) är vad som krävs i EU:s stabilitetspakt. Det märkliga är att en socialdemokratisk regering, för att inte tala om dess två eurokritiska stödpartier, frivilligt ikläder sig denna nyliberala tagelskjorta.

EU-kommissionen uppmanar den svenska regeringen: Gör det lönsammare att jobba

EU-kommissionen uppmanar Sverige att göra det mer lönsamt att jobba och att minska sjukfrånvaron.

Kommissionen varnar för att regeringens mål om att halvera antalet sjukskrivningsdagar missas.

I förslaget till riktlinjer för den ekonomiska politiken påpekas problemet med att så många är sjukskrivna. Regeringens mål, som ska vara nått 2008, "kanske inte uppnås med utgångspunkt från nuvarande politik", skriver kommissionen.

Kommissionen anser också att arbete måste bli mer lönsamt i Sverige och uppmanar regeringen att slutföra den

reform av inkomstskatterna som redan påbörjats.

Även om sysselsättningen hör till den högsta i EU, bedöms det vara viktigt att få fler i arbete för att klara att betala för en åldrande befolkning och ett omfattande trygghetssystem.

"Att minska antalet personer som får olika bidrag är också viktigt med hänsyn till de offentliga finanserna", står det i riktlinjerna. Regeringen uppmanas driva en politik som gör den offentliga sektorn mer effektiv och ökar konkurrensen. De allmänna riktlinjerna är rekommendationer som ska godkännas av en kvalificerad majoritet av EU-länderna.

Tre EU-länder bryter mot budgetkraven

Tyskland, Frankrike och Portugal kommer alla att bryta mot EU:s budgetregler i år. Enligt budgetreglerna får ett land ha högst tre procents underskott i sin statsbudget. Portugal blev första land att bryta gränsen 2001 med ett underskott på 4,1 procent. 2002 lyckades man kravla sig upp till 2,7 procent men enligt en rapport från Ekofin blir underskottet i år 3,5 procent och nästa år 3,2 procent.

I rapporten står också att både Frankrike och Tyskland bröt mot stabilitetspakten i fjol, att båda kommer att bryta mot den i år och att Frankrike, om inget görs, kommer att bryta mot den även nästa år.

Italien har hittills lyckats hålla sig över gränsen genom stora utförsäljningar av statlig egendom.

Än så länge är det bara Portugal som öppet hotats med böter för sin budget och det är oklart hur EU ställer sig om fler länder bryter mot reglerna.

Nej till EMU leder fortfarande

Kriget i Irak har inte påverkat svenskarnas inställning till valutaunionen EMU, visar en TT-Sifo. Nej-sidan har fortfarande övertaget med 46 procent mot ja-sidans 39. De borgerliga väljarna har blivit mer positiva och de socialistiska mer negativa.

Vore det omröstning idag skulle 51 procent av s-väljarna rösta nej till frågan om de vill införa euron som valuta. I februari uppgav 46 procent att de skulle rösta nej. Bland de borgerliga väljarna ökar EMU-anhängarna sin andel från 48 procent till 55 procent.

Frankrike närmare böter

EU-kommissionen tog i början av april första steget i stabilitetspaktens bötesprocedur mot Frankrike genom att anta en rapport om budgetläget i landet i fjol och i år.

Rapporten konstaterade att Frankrike i fjol blev EMU:s tredje land (efter Portugal och Tyskland) att bryta paktens gräns för budgetunderskottet på 3 procent av BNP. Det franska underskottet nådde 3,1 procent. Frankrike hotas av böter på 0,21 procent av Frankrikes BNP i slutändan på en lång procedur. Syftet med proceduren är att få Frankrike att redan tidigare korrigera sitt underskott på rätt sida 3 procent. Rapporten offentliggörs inte utan skickas till Ekonomiska och finansiella kommittén, där höga tjänstemän från EU-ländernas finansdepartement och centralbanker förbereder finansministrarnas arbete.

Därefter tar kommissionen formellt ställning till rekommendationen. Vid Ekofinmötet den 3 juni ska finansministrarna ta ställning till kommissionens åsikt och eventuella förslag på politiska åtgärder som Frankrikes regering måste vidta.

Stabilitetspakten ligger fast

EU-länderna måste hålla hög beredskap för att möta de negativa ekonomiska effekterna av kriget i Irak. Europeiska centralbanken och andra centralbanker bör sänka räntorna om det skulle behövas för att hålla uppe efterfrågan. Så kan budskapet sammanfattas från ett informellt möte i Aten med EU:s finansministrar och centralbankschefer i början av april.

– Vi är överens om att inte släppa på stabilitetspaktens krav på budgetdisciplin, men menar att det finns utrymme för åtgärder i penningpolitiken, dvs. räntan, säger EMU-minister Gunnar Lund som representerade svenska regeringen på mötet.

Mötet konstaterade att kriget i Irak påverkar den europeiska ekonomin negativt. Alla länder räknar ner sin prognos för tillväxten i år och de offentliga finanserna försämrats. EU-kommissionen spår att EU:s samlade tillväxt i år inte blir mer än drygt 1 procent, jämfört med den tidigare prognosen på drygt 2 procent.

LO neutralt i EMU-frågan

De krav som LO-kongressen 2000 ställde för att rekommendera medlemmarna att rösta ja i folkomröstningen om EMU är inte uppfyllda. Därför förhåller sig landets största fackliga centralorganisation neutral i folkomröstningen. Den engagerar sig varken för ja eller för nej.

Det beslutade LO:s styrelsen den 7 april. Slutligt beslut fattas av representantskapet, det högsta beslutande organet mellan kongresserna, veckan efter påsk.

EU vill reformera arbetsmarknaden

Fler strukturella reformer behövs på arbetsmarknaden, enligt EU-kommissionens årliga översikt av EU:s ekonomi.

Rapporten beskriver fler deltidssamarbetande och flexibla anställningsformer som en framgång, vilket nog många fackföreningar inte skulle hålla med om.

Tillsammans med sänkta skatter och starkare arbetsmarknadspolitik var det en av orsakerna till framgången under slutet av 1990-talet, menar kommissionen, som nu föreslår fler reformer för att komma vidare.

"Mitt argument gäller bara om LO:s krav på omfattande buffertar och buffertfond införs. Om inte arbetarrörelsen kan ge buffertar till löntagarna så har de skäl att rösta nej nu och avvakta."

**LO:s chefsekonom
Dan Andersson**

Man föreslår att dessa nya reformer ska genomföras gemensamt av alla EU-länder. För att snabba på reformer av arbetsmarknaden beslutade EU:s toppmöte i Bryssel att tillsätta en specialgrupp, som ska ledas av Hollands f.d. premiärminister Wim Kok. "Medlemsländerna behöver vidta betydande reformer av sina skatte- och bidragssystem för att öka incitamenten att delta på arbetsmarknaden", skriver EU:s regeringschefer i sina slutsatser från toppmötet. Specialgruppen ska före nästa vårtoppmöte föreslå åtgärder för hur reformarbetet kan snabbas på.

Långt kvar till sysselsättningsmål

EU har långt kvar för att nå det övergripande sysselsättningsmålet på 70 procent senast 2010. Det behövs 20 miljoner nya jobb för att EU ska nå sitt mål. Det är idag bara Danmark, Holland, Sverige och Storbritannien som har en sysselsättningsgrad på över 70 procent. I Italien, Grekland och Spanien är det bara 55 procent av den arbetsföra befolkningen som lönearbetar. EU-snittet ligger på 63 procent och kommer att sjunka betydligt när de tio nya länderna kommer in nästa år.

Riksbankschef säger nej till EMU

Vice riksbankschef Villy Bergström har länge varit skeptiskt inställd till ett svenskt inträde i EMU. Han tänker rösta nej den 14 september.

– Personligen har jag i min avvägning för och emot ett deltagande i valutaunionens tredje etapp fäst särskild vikt vid de argument som pekar på att insynen och den medborgerliga kontrollen över Europeiska centralbanken inte är tillräckligt stor.

– Detta var ett av de argument som togs upp av den så kallade Calmforsutredningen och jag tycker det är ett argument mot EMU-medlemskap än i dag, säger Villy Bergström.

NYHETER OM EMU UTGES VARANNAN VECKA AV FOLKRÖRELSEN NEJ TILL EU. ANSVARIG UTGIVARE: INGELA MÅRTENSSON.

REDAKTÖR: GÖSTA TORSTENSSON. ADRESS: RONDOVÄGEN 312, 142 41 SKOGÅS. TFN: 08-771 43 79. E-POST:

GOSTA.TORSTENSSON@TELIA.COM. PRENUMERATION: ENSKILDA 60 KR/12 NR. ORGANISATIONER M.M. 120 KR/12 NR. DISTRIBUTION: FOLKRÖRELSEN NEJ TILL EU, HEURLINS PLATS 11, 413 01 GÖTEBORG. TFN. 031-701 01 77. E-POST: FNEU@ALGONET.SE.